

Proč je u sovětských traktorů volant na pravé straně?

 agroportal24h.cz/clanky/proc-je-u-sovetskych-traktoru-volant-na-prave-strane

z historie

Proč je u sovětských traktorů volant na pravé straně?

Přestože jsou traktory určeny k práci na poli, musejí stále vyjíždět na veřejné komunikace. Pokud tedy volant není uprostřed, zdá se logické instalovat ho vlevo – jako v autě. Ale některé sovětské traktory měly volant vpravo. Jde například o traktor T-16, který dostal Sovětský svaz od Západu. Ale západní traktory tohoto typu měly obvykle volant uprostřed (i když ne všechny). T-16 má naopak volant vpravo. Volant vpravo byl běžnější u velkých sovětských traktorů. Například T-150 a **K-700 Kirovec** jsou velké traktory s pravostranným řízením. Pokud má traktor volant blízko středu, je obvykle ještě blíže k pravé straně – spolujezdec v sovětském traktoru obvykle sedí vlevo od řidiče. Jenže proč?

Ve skutečnosti je poloha volantu v kabině traktoru nezávislá na směru provozu v dané zemi. Myslíte si, že pro traktor T-16 je obtížnější účastnit se provozu, protože jeho volant je vpravo? Vždyť

téměř nikdy nemusí předjíždět ostatní účastníky silničního provozu a řidič sedí dostatečně vysoko, aby viděl nad většinu aut (což pomáhá, když je potřeba objíždět auta zaparkovaná u krajnice).

článek

Téměř milion vyrobených kusů pásového traktoru DT-54.

U velkých sovětských traktorů byla poloha řízení na pravé straně kabiny logická. Hodila se v případě, když probíhala orba – orbou se půda otáčí doprava. Aby traktorista mohl snáze udržet přímou linii a pole úhledně zorat, bylo jeho pracovní místo umístěno vpravo. Díky tomu se mohl snáze držet okraje pole nebo sledovat obracení půdy přes rameno.

Pozice obsluhy na pravé straně kabiny byla důležitá zejména u větších traktorů – jako je K-700 nebo DT-75 – kvůli horší viditelnosti z kabiny ven. Při sezení na levé straně mohl traktorista používat páky dominantní rukou (lidé jsou převážně praváci), ale při orbě pole je sezení vpravo prostě důležitější. A nejen při orbě – traktor a návěs se ke kombajnu přibližují také zprava.

Kdyby byl volant u T-16 vlevo, bylo by pro obsluhu méně snadné držet se blízko okraje vozovky.

Pokud tedy účel nebo konstrukce traktoru neumožňovaly umístit volant do středu, byl posunut na pravou stranu kabiny. Řidiči traktorů by byli překvapeni, kdyby zjistili, že sedí vlevo jako v autě. Taková byla dříve logika výroby traktorů, a to jak pro orbu, tak pro sklizeň.

Předchůdce traktoru T-16, DSŠ-14, vyráběný v Charkově v letech 1956 – 1961, má volant blíže k pravé straně a ovládací páky po obou stranách řidiče. DSŠ-14 nebyl určen k orbě, ale jeho starší bratr DT-14, po němž DSŠ-14 zdědil motor a některé další komponenty, mohl vykonávat různé práce. V případě DT-14 navíc muselo řízení procházet motorovým prostorem. Proto měl DT-14 volant blíže k pravé straně, což je uspořádání, které pak zdědil jak DSŠ-14, tak T-16. U T-16 jsou všechny páky posunuty doleva, kde se nachází prostor pro spolujezdce.

Konstrukce západních traktorů ve většině případů neumožňovala umístit řízení na stranu.

Kdyby byl volant u T-16 vlevo, bylo by pro obsluhu méně snadné držet se blízko okraje vozovky. Koneckonců mnoho traktorů T-16 pracovalo ve městech, ať už při údržbě záhonů nebo při opravách ulic. Pravostranné řízení přišlo také vhod při sklizni zeleniny a při jízdě v záhonech. V neposlední řadě šlo také o zvyk, o standardizaci – nebylo by dobré, kdyby traktorista seděl v jednom traktoru vlevo, v druhém vpravo a ve třetím uprostřed. Pokud by ovšem nešlo o zcela odlišné stroje, které by vykonávaly odlišnou práci.

Proč jsou nyní volanty traktorů uprostřed?

Umístění volantu uprostřed traktoru má své nevýhody – je hůře vidět na pole, trochu hůře se nastupuje a je méně místa pro sedadlo spolujezdce. Ale traktory s řízením vpravo nebyly na Západě tak běžné jako v Sovětském svazu. Někdy se řídicí náprava zvedala nad motorový prostor a páky byly umístěny mezi nohama řidiče, jen aby

se nemuselo posunovat sedadlo blíže k pravé nebo levé straně. Šlo také o bezpečnost, protože například traktory v první polovině 20. století často neměly kabinu a obsluha seděla mezi otáčejícími se koly.

Prakticky všechny moderní traktory se ovládají ze středu kabiny. Kvůli univerzálnosti a pohodlí (na obsluhu se přenáší méně otřesů).

Některé staré západní traktory mají volant o něco blíže k pravé straně. Takových traktorů však mimo Sovětský svaz nebylo mnoho, protože zatímco pro orbu bylo výhodné mít volant vpravo, pro obsluhu je univerzálnější středová poloha.

V sovětských kolchozech se prosadila standardizace. Mezitím ve svobodném světě existovalo mnoho nezávislých výrobců zemědělského nářadí. Výrobce traktoru nemůže předvídat, co k němu zemědělec připojí a na které straně bude obsluha nejraději sedět. Navíc nelze předvídat, co inženýři vyvinou v příštích několika letech – traktor se přece nekupuje na jednu sezónu. Důvody, proč řidiči traktorů mimo Sovětský svaz málokdy seděli vpravo, by se daly

vyjmenovávat dlouho. Nakonec se však vše zúží na skutečnost, že na Západě byly traktory vyráběny pro zemědělce, zatímco v Sovětském svazu pro kolchozy.

článek

Historie Zbrojovky Brno: Továrna na zbraně, automobily a traktory

Prakticky všechny moderní traktory se ovládají ze středu kabiny. Opět kvůli univerzálnosti a pohodlí (na obsluhu se přenáší méně otřesů). Středová poloha volantu usnadňuje výhled na obě strany traktoru. Na pravé straně jsou nyní navíc umístěny páky, počítače, displeje, tlačítka atd. Koneckonců lidé jsou převážně praváci, takže elektronika a ovládací prvky hydrauliky jsou umístěny na pravé straně. Stále je zde místo pro sedadlo spolujezdce, pokud je potřeba, protože moderní kabiny jsou široké.

